KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.12.2015 r.
COM(2015) 624 final

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Wdrażanie Europejskiej agendy bezpieczeństwa: Plan działania UE przeciwko nielegalnemu handlowi bronią palną i materiałami wybuchowymi oraz ich wykorzystywaniu do celów niezgodnych z prawem.

1. WPROWADZENIE

W Europejskiej agendzie bezpieczeństwa przyjętej przez Komisję w dniu 28 kwietnia 2015 r.[1] wskazano na potrzebę wzmocnienia ram prawnych dotyczących broni palnej i zwalczania nielegalnego handlu bronią. Podkreślono również potrzebę ograniczenia możliwości dostępu sieci terrorystycznych do substancji niebezpiecznych takich jak materiały wybuchowe, a przez to również ryzyka ich wykorzystania.

Opierając się na Europejskiej agendzie bezpieczeństwa, Rada wezwała w dniu 8 października 2015 r. państwa członkowskie, Komisję, Europol i Interpol do intensyfikacji działań służących zwalczaniu handlu bronią palną[2].

Nielegalnym handlem bronią palną zajmują się na dużą skalę zorganizowane grupy przestępcze. Stanowi on ich główne źródło dochodów, obok innych form nielegalnego handlu, m.in. handlu narkotykami. Posiadanie nielegalnej broni palnej sprzyja innej działalności przestępczej, takiej jak zastraszenia, wymuszenia i wojny gangów. Oprócz niebezpieczeństw związanych z przestępczością zorganizowaną za odcięciem dostępu do broni palnej i materiałów wybuchowych przemawiają także odrażające ataki terrorystyczne, które miały miejsce w tym roku. Zamachy w Paryżu i Kopenhadze oraz udaremniony atak na pociąg Thalys unaoczniają, że sieci terrorystyczne mają dostęp do broni palnej i materiałów wybuchowych poprzez zorganizowane siatki przestępcze i na czarnym rynku.

W tej sytuacji jest konieczne, aby UE, a w szczególności państwa członkowskie, zdwoiły wysiłki w celu zlikwidowania poważnego zagrożenia, jakie stanowią dla bezpieczeństwa wewnętrznego Unii nielegalny handel bronią palną i wykorzystywanie materiałów wybuchowych.

W dniu 18 listopada 2015 r. Komisja przyjęła pakiet **środków ustawodawczych** wzmacniających kontrolę nad rynkiem broni w Unii Europejskiej[3]. Kolejnym krokiem musi być wzmocnienie **współpracy operacyjnej** na szczeblu UE pomiędzy państwami członkowskimi a państwami trzecimi.

Niniejszy komunikat określa konkretne działania niezbędne do wdrożenia Europejskiej agendy bezpieczeństwa w dziedzinie handlu bronią palną i materiałami wybuchowymi i opiera się m.in. na planie działań operacyjnych na 2016[4], który będzie wdrażany w ramach cyklu polityki unijnej[5].

2. OGRANICZENIE DOSTĘPU DO NIELEGALNEJ BRONI PALNEJ I MATERIAŁÓW WYBUCHOWYCH

Pomimo istnienia stosownych przepisów unijnych broń palna, materiały wybuchowe i ich prekursory[6] pozostają zbyt łatwo dostępne. Problem dostępu poprzez nielegalne kanały pogłębia handel bronią palną przez internet. Potrzebne jest kompleksowe podejście pozwalające wesprzeć walkę z nielegalnym handlem i wykorzystywaniem broni palnej i

---

1 http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0185&qid=1449506184930&from=EN

2 http://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2015/10/08-jha-fighting-trafficking-firearms/

3 http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6110_en.htm

4 Dokument zastrzeżony.

5 http://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/publications/2015/eu-policy-cycle-tackle-organized-crime/

6 Prekursory materiałów wybuchowych są to substancje chemiczne lub mieszaniny, które można wykorzystać do wytworzenia materiałów wybuchowych.

materiałów wybuchowych, a jednocześnie utrzymać legalny obrót bronią palną i zgodne z prawem wykorzystywanie substancji chemicznych.

Lepszy obraz sytuacji na podstawie danych wywiadowczych

Aby umożliwić skuteczniejsze i szybsze reagowanie organów ścigania na tego typu zagrożenia, konieczne jest uzyskanie – na podstawie danych wywiadowczych – lepszego obrazu sytuacji w zakresie handlu bronią palną i wykorzystywania materiałów wybuchowych oraz przepływu broni z rynku legalnego na czarny rynek, a także ulepszenie narzędzi statystycznych i analitycznych istniejących **na poziomie unijnym i krajowym**.

W tym celu wszystkie zainteresowane strony powinny podjąć następujące dalsze działania:

1. Komisja wzywa wszystkie państwa członkowskie do ustanowienia sieci **krajowych punktów kontaktowych** ds. broni palnej, które gromadziłyby wiedzę fachową oraz usprawniały sprawozdawczość strategiczną i przygotowywanie analiz w dziedzinie nielegalnego handlu bronią palną, w szczególności dzięki możliwości wykorzystywania zarówno danych balistycznych, jak i kryminalnych[7].
2. Z uwagi na globalną skalę działalności gangów handlarzy Komisja nawiąże kontakt z Biurem Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości (UNODC), które gromadzi zbiory zharmonizowanych danych z całego świata, aby móc systematycznie **śledzić międzynarodowe szlaki przemytu broni** do UE i udostępniać te informacje organom ścigania wszystkich państw członkowskich.
3. Zgodnie z planem działań operacyjnych na 2016 r. **Europol** powinien zintensyfikować działania przeciwdziałające **nielegalnemu handlowi online**[8] i przepływowi broni z rynku legalnego na czarny rynek, wykorzystując w tym celu m.in. **swoją Jednostkę ds. Zgłaszania Podejrzanych Treści w Internecie**[9], która może monitorować nielegalne źródła broni palnej, materiałów wybuchowych i prekursorów materiałów wybuchowych.
4. Opierając się na ocenach zainteresowanych stron[10], Europol będzie rozszerzał i ulepszał zbiór informacji i danych wywiadowczych dotyczących broni palnej, w tym na temat nielegalnego handlu, przechwyconej lub skradzionej broni palnej oraz sposobów działania przestępców, aby przygotowywać odpowiednio wcześnie **produkty oparte na wiedzy / wczesne ostrzeżenia** oraz aktualne **oceny zagrożenia**, obejmujące m.in. targi broni palnej[11] i firmy z branży przesyłek ekspresowych w UE. Europol będzie udostępniał te dokumenty krajowym organom ścigania we wszystkich państwach członkowskich.

---

7 Propozycja ta wyszła ze strony państw członkowskich podczas seminarium UE dotyczącego wykorzystania analiz kryminalistycznych, aby umożliwić trafniejsze analizy strategiczne i operacyjne celów taktycznych i operacyjnych. Birmingham – 11 listopada 2015 r.

8 W ramach programu Horyzont 2020 rozpoczęto już odpowiednie projekty badawcze dotyczące monitorowania internetu http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/.

9 Uruchomiona 1 lipca 2015 r. unijna Jednostka ds. Zgłaszania Podejrzanych Treści w Internecie zajmuje się zwalczaniem internetowej propagandy terrorystycznej i związanych z nią działań ekstremistów w internecie prowadzących do aktów przemocy.

10 W tym zainteresowanych stron na poziomie krajowym, reprezentujących sektor prywatny i środowiska akademickie.

11 Informacje uzyskane przez organy ścigania wskazują, że targi broni palnej mogą dawać okazję do nielegalnego handlu.

5. Komisja będzie kontynuować **wsparcie finansowe** skupiające się na projektach mających szerokie możliwości zastosowania i wnoszących dużą wartość dodaną dla gromadzenia danych[12].

Przygotowanie do nowych zagrożeń i nowego ryzyka

Jak wiadomo, członkowie zorganizowanych siatek przestępczych i terrorystycznych szybko dostosowują swoje metody działania, wykorzystując przy tym szeroko innowacje technologiczne[13]. Komisja podejmie w związku z tym współpracę z producentami broni palnej, przemysłem chemicznym, właściwymi krajowymi organami ścigania i Europolem, aby móc oceniać **wpływ postępu technologicznego** na potencjalną dostępność broni i materiałów wybuchowych oraz oszacować ewentualne luki w systemie bezpieczeństwa.

Należy jednocześnie wzmocnić zdolność do szybkiego reagowania na nowe zagrożenia (np. drukowanie przestrzenne). Jeśli chodzi o zewnętrzne granice UE, organy celne – działające we współpracy z innymi organami ścigania i w oparciu o informacje zebrane od Europolu i innych systemów analizy danych – udoskonalą obecnie stosowane wspólne kryteria ryzyka, aby skuteczniej wykrywać nielegalny handel bronią, w tym bronią palną.

Poprawa bezpieczeństwa materiałów wybuchowych

Obecny Plan działań UE w sprawie poprawy bezpieczeństwa materiałów wybuchowych[14] został przyjęty przez UE w 2008 r.[15] Większość zaplanowanych działań udało się już zrealizować dzięki wspólnym wysiłkom Komisji, państw członkowskich UE, Europolu, instytucji badawczych i sektora prywatnego. Poczyniono znaczne postępy – państwa członkowskie doceniają w szczególności wartość dodaną działań mających na celu usprawnienie wymiany informacji i dobrych praktyk, opracowywanie zharmonizowanych norm i procedur oraz wspieranie badań i szkoleń dotyczących materiałów wybuchowych.

Jednym z najważniejszych osiągnięć tego planu działania było przyjęcie rozporządzenia UE nr 98/2013 w sprawie wprowadzania do obrotu i używania prekursorów materiałów wybuchowych[16]. Rozporządzenie to weszło w życie w dniu 2 września 2014 r. i może **zapobiegać aktom terrorystycznym** przez ograniczenie dostępu do materiałów koniecznych do produkcji bomb oraz umożliwienie policji prowadzenia wczesnych dochodzeń podejrzanych transakcji i innych incydentów. **Zapewnienie pełnego wdrożenia tego**

---

12 Komisja finansuje już, w ramach Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego, dwa ważne badania w tej dziedzinie – projekty EFFECT i FIRE mające na celu zwiększenie wiedzy na temat nielegalnego handlu bronią palną i zapewnianie decydentom w całej Europie danych faktycznych, na których będą się mogli oprzeć przy planowaniu polityk i działań. Komisja przyznała również ok. 60 mln euro na sfinansowanie 15 projektów dotyczących materiałów wybuchowych w ramach 7. programu ramowego w zakresie badań naukowych (http://ec.europa.eu/research/fp7/index_en.cfm) oraz kilku innych projektów w ramach programu „Zapobieganie i walka z przestępczością". Komisja będzie finansować dalsze badania w dziedzinie bezpieczeństwa poprzez program „Bezpieczne społeczeństwa" w ramach „Horyzontu 2020" i poprzez Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

13 Do wytwarzania broni palnej i części składowych niezbędnych do przywrócenia cech użytkowych broni palnej, która została ich pozbawiona, może być wykorzystywana technika drukowania przestrzennego. Potencjalne ryzyko, wymagające ścisłego monitorowania, wiąże się z bronią wytworzoną z innych materiałów niż metal, np. z Kevlaru lub materiałów ceramicznych.

14 Dokument Rady 8109/08.

15 Plan ten obejmował 48 działań ukierunkowanych na kompleksowe rozwiązania szeregu kwestii związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa materiałów wybuchowych, takich jak prekursory, przechowywanie, transport, identyfikowalność, wykrywanie, badania naukowe, transgraniczna wymiana informacji i koordynacja działań pomiędzy agencjami.

16 Wspomniane rozporządzenie wprowadza ograniczenia i wzmacnia kontrolę w odniesieniu do szeregu niebezpiecznych substancji chemicznych, które są prekursorami materiałów wybuchowych i mogą być nielegalnie użyte do wytwarzania materiałów wybuchowych domowymi sposobami.

rozporządzenia przez państwa członkowskie oraz wzmocnienie kontroli dotyczących prekursorów pod kątem zmieniających się zagrożeń stanowią zatem **ważne i pilne priorytety**. Cele te będą realizowane poprzez opisane poniżej kluczowe działania.

1. Komisja będzie wspierać wprowadzenie w całej UE zharmonizowanych środków i praktyk, takich jak: a) transgraniczna wymiana informacji między krajowymi punktami kontaktowymi przy użyciu istniejącej platformy Europolu, np. europejskiego systemu informacji o bombach (EBDS), zapewniająca powiadamianie organów ścigania wszystkich zainteresowanych państw członkowskich o podejrzanych incydentach; oraz b) monitorowanie internetowej sprzedaży prekursorów prowadzone systematycznie i na szeroką skalę przez organy ścigania oraz dalsze działania ograniczające dostęp do prekursorów.

2. Komisja będzie również kontynuować działania ukierunkowane na łańcuch dostaw prekursorów[17], opracowując i promując materiały informacyjne dotyczące dobrych praktyk, adresowane do przemysłu chemicznego, sprzedawców detalicznych i innych zainteresowanych sektorów.

3. Komisja przyspieszy swoje prace, aby zaprezentować wyniki przeglądu rozporządzenia w 2016 r., i rozważy potrzebę bardziej rygorystycznych środków, w tym włączenie nowych substancji powodujących zagrożenia; rozszerzenie zakresu stosowania rozporządzenia, aby objąć nim użytkowników zawodowych; wprowadzenie wymogu składania przez użytkowników końcowych oświadczeń dotyczących transakcji i obowiązku rejestracji producentów, sprzedawców detalicznych i importerów; ograniczenie i kontrolowanie wywozu; wprowadzenie bardziej rygorystycznych ograniczeń dotyczących sprzedaży online i kas samoobsługowych; określenie roli organów celnych[18].

Obejmowanie personelu należytym postępowaniem sprawdzającym jest niezwykle ważne dla zapobiegania przepływowi niebezpiecznych chemikaliów na czarny rynek, wykorzystywaniu ich do nielegalnych celów czy też uzyskaniu do nich dostępu przez osoby nieuprawnione[19]. W państwach członkowskich UE nie istnieją wspólne minimalne normy i procedury dotyczące sprawdzania osób fizycznych na potrzeby rekrutacji i szkoleń personelu mającego do czynienia z łańcuchem dostaw materiałów wybuchowych lub zatrudnionego w innych sektorach wrażliwych z punktu widzenia bezpieczeństwa[20]; Komisja rozważy w związku z tym, czy potrzebne są działania UE.

---

17 Podmioty gospodarcze należące do łańcucha dostaw prekursorów, sięgającego od producentów do sprzedawców detalicznych, mają obowiązek zgłaszać wszelkie podejrzane działania krajowym punktom kontaktowym w każdym państwie członkowskim. To właśnie te podmioty są w stanie najlepiej identyfikować nietypowe transakcje w danym sektorze i obserwować podejrzane zachowania.

18 Przegląd ten zostanie dokonany w porozumieniu z grupą ekspertów działającą przy Stałym Komitecie ds. Prekursorów http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3245&Lang=PL

19 Kwestia ta została już poruszona w komunikacie Komisji z 2014 r. w sprawie nowego podejścia do wykrywania i zmniejszania zagrożeń związanych z materiałami CBRJ i materiałami wybuchowymi, COM(2014) 247 final.

20 Kwestia ta została już uwzględniona w planie działania z 2008 r.

Konkretne działania:

- *ulepszenie już istniejących narzędzi statystycznych i analitycznych, opracowywanie na poziomie krajowym analiz dotyczących przemieszczania się broni palnej i jej dostępności oraz priorytetowe traktowanie wymiany informacji na szczeblu UE;*
- *opracowywanie ogólnounijnych produktów analitycznych przez Europol oraz – z uwagi na silne związki pomiędzy nielegalnym handlem bronią palną a terroryzmem – zwiększenie monitorującej roli unijnej Jednostki ds. Zgłaszania Podejrzanych Treści w Internecie;*
- *śledzenie międzynarodowych szlaków przemytu broni do UE przez UNODC;*
- *współpraca z partnerami w celu zwiększenia wiedzy na temat nielegalnego handlu bronią palną, w tym m.in. handlu przez internet i przepływu broni z rynku legalnego na czarny rynek;*
- *lepszy dostęp organów ścigania wszystkich państw członkowskich do wszelkich produktów analitycznych na szczeblu krajowym i unijnym;*
- *kontynuowanie wsparcia finansowego skupiającego się na projektach mających szerokie możliwości zastosowania i wnoszących dużą wartość dodaną dla gromadzenia danych;*
- *ocena zagrożeń wynikających z innowacji technologicznych, takich jak drukowanie przestrzenne;*
- *zwiększenie bezpieczeństwa materiałów wybuchowych poprzez pełne wdrożenie rozporządzenia w sprawie prekursorów materiałów wybuchowych i przesunięcie na 2016 r. przeglądu tego rozporządzenia;*
- *ocena konieczności zharmonizowania na poziomie UE norm i procedur dotyczących sprawdzania personelu.*

3. WZMOCNIENIE WSPÓŁPRACY OPERACYJNEJ

W Europejskiej agendzie bezpieczeństwa zwrócono uwagę na pilną potrzebę **zwiększenia współpracy operacyjnej** między właściwymi organami państw członkowskich. Konieczne jest wykorzystywanie dostępnej wiedzy fachowej i zapewnianie odpowiednich szkoleń organom ścigania oraz innym właściwym agencjom i ekspertom w państwach członkowskich. W tym kontekście należy **wykorzystywać w pełni możliwości** związane z sieciami organów ścigania i ekspertów[21].

Zacieśnienie transgranicznej współpracy operacyjnej

Plan działań operacyjnych dotyczący broni palnej[22] zawiera już większość przewidzianych działań w tym zakresie, m.in. dni wspólnych działań i operacje przeciwko handlarzom i ich głównym wspólnikom (takim jak przedsiębiorstwa z legalnych sektorów czy firmy z branży przesyłek ekspresowych). Dużą rolę w walce z nielegalnym handlem bronią palną odgrywa także współpraca sądową między organami krajowymi. W przeciągu kilku ostatnich lat Eurojust był zaangażowany w pewną liczbę ważnych spraw dotyczących nielegalnego handlu bronią, głównie w związku z innymi przestępstwami, takimi jak handel narkotykami.

[21] Komisja usprawniła udzielanie pomocy finansowej na działania operacyjne. Na podstawie umowy o delegowaniu zadań w ramach europejskiej multidyscyplinarnej platformy przeciwko zagrożeniom przestępstwami (EMPACT) przekazano Europolowi 7 mln EUR, z czego ok. 350 000 EUR przeznaczono na zapewnienie wdrożenia planu działań operacyjnych dotyczącego broni palnej wiosną 2015 r. W 2016 r. Europol będzie przeznaczać środki finansowe głównie na realizację planu działań operacyjnych dotyczących broni palnej.

[22] Dokument zastrzeżony.

Zablokowanie nielegalnych dostaw broni palnej przez zwykły internet i ukrytą sieć

Zorganizowane siatki przestępcze i terroryści mogą nabywać broń palną, jej części lub komponenty w „zwykłym" internecie lub w ukrytej sieci. Sytuacja ta jest źródłem poważnych zagrożeń i wymaga podjęcia pilnych kroków. Należy przeprowadzić następujące działania:

1. Oprócz pełnego wdrożenia planu działań operacyjnych dotyczących broni palnej Komisja wzywa państwa członkowskie do powołania **zespołów „patrolujących cyberprzestrzeń"** lub do skoncentrowania działań już istniejących zespołów na wykrywaniu nielegalnego internetowego handlu bronią palną, jej częściami lub komponentami i materiałami wybuchowymi.

2. W oparciu o doświadczenia zgromadzone podczas operacji *Onymous*[23] i *Darkode*[24] Europol będzie wspierać operacje i dochodzenia prowadzone w państwach członkowskich, zapewniając analizy operacyjne, koordynację i wiedzę ekspercką, szczególnie w zakresie wyspecjalizowanych technicznych i cyfrowych **badań kryminalistycznych**, i poprzez pełne wykorzystanie **Grupy Zadaniowej ds. Przeciwdziałania Cyberprzestępczości** (J-CAT)[25].

3. Europol opracuje również **zestaw narzędzi na potrzeby dochodzeń internetowych**, we współpracy m.in. z amerykańskim Urzędem ds. Wyrobów Alkoholowych i Tytoniowych, Broni palnej i Materiałów Wybuchowych.

4. Ponieważ właściciele i operatorzy infrastruktury internetowej są w większości podmiotami prywatnymi, Komisja włączy w ramy swoich obecnych **partnerstw z sektorem prywatnym**[26] także kwestie zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią palną, jej częściami i komponentami lub materiałami wybuchowymi i wykrywania takiego handlu.

Większa kontrola wewnątrzunijnych przepływów

System kontroli i ochrony materiałów wybuchowych (SCEPYLT)[27] umożliwia elektroniczne zatwierdzanie wewnątrzunijnych transferów materiałów wybuchowych, co przyspiesza procedury przepływów materiałów wybuchowych w Europie i ułatwia ich kontrolowanie. W przyszłości system ten mógłby być również wykorzystywany jako narzędzie pomocne przy identyfikacji i śledzeniu materiałów wybuchowych.

Aby zwiększyć kontrolę nad materiałami wybuchowymi, Komisja będzie zachęcać wszystkie państwa członkowskie do podłączenia się do tego systemu i jego pełnego wykorzystywania.

---

23 https://www.europol.europa.eu/content/global-action-against-dark-markets-tor-network

24 https://www.europol.europa.eu/content/cybercriminal-darkode-forum-taken-down-through-global-action

25 Siedzibą Wspólnej Grupy Zadaniowej ds. Przeciwdziałania Cyberprzestępczości jest Europejskie Centrum ds. Walki z Cyberprzestępczością (EC3) w Europolu. Powołano ją w dniu 1 września 2014 r. w celu zwalczania cyberprzestępczości w Unii Europejskiej i poza jej granicami.

26 W kontekście strategii jednolitego rynku cyfrowego Komisja bada obecnie możliwości skutecznego zwalczania nielegalnych treści w internecie.

27 Zob. konkluzje Rady w sprawie systemów i mechanizmów służących zwiększeniu bezpieczeństwa materiałów wybuchowych z dnia 26 kwietnia 2010 r., http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/114017.pdf

Zgodnie z wnioskiem dotyczącym zmiany dyrektywy w sprawie broni palnej, przyjętym w dniu 18 listopada 2015 r.[28], Komisja oceni, w jaki sposób można wymieniać przy pomocy systemu informacje na temat wewnątrzunijnych przepływów broni palnej, przy uwzględnieniu odpowiednich systemów i mechanizmów informacyjnych, które już istnieją w UE. System ten powinien zapewniać łącza pomiędzy państwami członkowskimi, które wprowadzają i odbierają informacje, aby zwiększyć bezpieczeństwo wewnętrznych transferów oraz identyfikowalność broni i amunicji.

Aby zwiększyć możliwości śledzenia przepływu legalnych sztuk broni palnej w obrębie jednego państwa członkowskiego oraz między kilkoma państwami członkowskimi, Komisja zbada możliwość wprowadzenia zakazu płatności gotówkowych w przypadku transakcji sprzedaży lub nabywania broni palnej i amunicji przez osoby fizyczne.

Wzmocnione kontrole na granicach zewnętrznych

Chociaż broń palna i materiały wybuchowe będące przedmiotem nielegalnego obrotu pochodzą z wielu różnych źródeł, nie można zaniedbać kontroli na granicach zewnętrznych i współpracy policyjno-celnej, które pozostają niezwykle ważne dla zapobiegania temu problemowi.

Komisja wzywa państwa członkowskie do przeprowadzania **na granicach zewnętrznych kontroli towarów w oparciu o analizę ryzyka**, zarówno tych przywożonych w ramach komercyjnego obrotu handlowego (np. w kontenerach), jak i w środkach transportu osobowego (np. w samochodach i w bagażu podróżnych). W tym celu Komisja proponuje ustanowienie we współpracy z państwami członkowskimi **priorytetowego działania w zakresie kontroli celnej** na zewnętrznych granicach UE w celu wykrywania nielegalnego handlu bronią palną oraz – w najszerszym możliwym zakresie – materiałów wybuchowych Komisja przyspieszy wdrażanie wszystkich środków z zakresu bezpieczeństwa przewidzianych w Strategii w zakresie zarządzania ryzykiem celnym i w planie działania, a państwa członkowskie powinny odpowiednio dostosować harmonogram swoich działań[29].

Śledzenie pochodzenia broni palnej użytej przez przestępców i terrorystów

Śledzenie pochodzenia broni palnej stanowi obowiązkowy element każdego dochodzenia dotyczącego przestępstw z użyciem broni palnej i umożliwia lepsze poznanie kanałów, którymi można ją nielegalnie pozyskać. Ma ono także decydujące znaczenie dla skuteczności działań blokujących dostęp do materiałów wybuchowych i prekursorów materiałów wybuchowych. Możliwości prześledzenia pochodzenia amunicji są obecnie ograniczone, a byłyby również pomocne w prowadzeniu dochodzeń.

Przegląd dyrektywy w sprawie broni palnej zaproponowany przez Komisję przewiduje wprowadzenie wspólnych zasad dotyczących oznakowania broni palnej, aby zwiększyć identyfikowalność legalnie posiadanej lub importowanej broni palnej.

Ponadto Komisja będzie kontynuować pełne wsparcie dla starań **Grupy Roboczej Europejskich Ekspertów ds. Broni Palnej**[30] mających na celu opracowanie **podręcznika**

[28] COM(2015) 750 final z 18.11.2015. Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę Rady 91/477/EWG w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni.

[29] COM(2014)527 final z 21.8.2014. Komunikat dotyczący strategii UE i planu działania w zakresie zarządzania ryzykiem celnym: przeciwdziałanie ryzyku, poprawa bezpieczeństwa łańcucha dostaw i ułatwienie wymiany handlowej.

[30] Grupa Robocza Europejskich Ekspertów ds. Broni Palnej, w skład której wchodzą specjaliści ze wszystkich państw członkowskich UE, Europolu i członków stowarzyszonych, tj. Liechtensteinu, Norwegii, Szwajcarii i Turcji, została

dotyczącego śledzenia lokalizacji i pochodzenia nielegalnej broni palnej. Podręcznik ten będzie się opierał na „Międzynarodowym instrumencie umożliwiającym śledzenie" i na najlepszych praktykach międzynarodowych opracowanych w międzynarodowych standardach kontroli broni strzeleckiej ONZ[31] i zostanie przekazany organom ścigania we wszystkich państwach członkowskich. Wytyczne i przepisy dotyczące śledzenia broni mogą obejmować wymóg przygotowywania sprawozdań dla Europolu, które będą przydatne tej agencji w przypadku wniosków dotyczących śledzenia broni w skali międzynarodowej.

Lepsze szkolenia

Szkolenia mają kluczowe znaczenie dla podnoszenia poziomu wiedzy fachowej i dzięki temu usprawniają współpracę wewnątrz UE. Aby móc zapewnić skuteczność kontroli na granicach zewnętrznych i ich przeprowadzanie w jednolity sposób, funkcjonariusze muszą wymieniać się najlepszymi praktykami, doświadczeniami i informacjami. Europejskie Kolegium Policyjne (CEPOL)[32] będzie podejmowało działania w tej dziedzinie i przeprowadzi analizę identyfikującą potrzeby szkoleniowe. Działanie to może doprowadzić do opracowania **wspólnego programu szkoleń dotyczących broni palnej i materiałów wybuchowych** dla wszystkich ekspertów z państw członkowskich, we współpracy z europejską siecią niszczenia amunicji wybuchowej (EEODN)[33]. CEPOL rozważy także przygotowanie programów szkoleniowych z udziałem ekspertów w dziedzinie broni palnej z państw trzecich.

Opracowanie innowacyjnych systemów wykrywania zagrożeń

W komunikacie Komisji z 2014 r. w sprawie wykrywania zagrożeń[34] podkreślono, że strategia wykrywania zagrożeń jest skuteczna tylko wtedy, gdy należycie uwzględnia substancje i otoczenie będące źródłem zagrożeń (obiekty lotnicze, miejsca publiczne, imprezy sportowe, sieć transportu miejskiego itd.). W lotnictwie cywilnym obowiązują szczegółowe normy dotyczące technologii i procesów wykrywania zagrożeń, ale normy takie nie istnieją w przypadku innych miejsc publicznych (wydarzenia sportowe, inne rodzaje transportu i infrastruktura krytyczna). Konieczne jest podjęcie dodatkowych działań, zarówno jeśli chodzi o wykorzystanie technologii wykrywających zagrożenia, jak i normalizację jej stosowania. W 2012 r. Komisja rozpoczęła program testów mających na celu wykrywanie zagrożeń w różnych środowiskach operacyjnych (porty lotnicze, infrastruktura krytyczna, budynki publiczne i imprezy masowe, takie jak EURO 2012 w Polsce)[35].

Na podstawie opisanych powyżej działań Komisja oceni możliwości utworzenia **unijnego zespołu ds. wykrywania zagrożeń** składającego się z ekspertów Komisji i państw członkowskich, który zająłby się tworzeniem programu służącego budowaniu zdolności i zapewnianiu wsparcia w dziedzinie wykrywania materiałów wybuchowych i broni palnej.

---

ustanowiona w 2004 r. w celu ułatwiania wymiany informacji i promowania współpracy w zakresie zwalczania nielegalnego handlu bronią palną. Wkład tej sieci ekspertów jest wysoko ceniony i wspiera prace Grupy Roboczej Rady ds. Egzekwowania Prawa.

31 http://www.smallarmsstandards.org/

32 Europejskie Kolegium Policyjne, https://www.cepol.europa.eu/pl

33 EEODN wypracowała w ostatnich latach wysoką pozycję jako sieć oferująca ekspertom ze wszystkich państw członkowskich szkolenia i wymianę informacji, w tym na temat aktualnych incydentów, oraz przyczyniła się znacząco do budowania zdolności i wymiany dobrych praktyk.

34 COM(2014) 247 final z 5.5.2014.

35 W oparciu o wyniki tych testów opracowano szereg materiałów instruktażowych dotyczących m.in. ochrony celów miękkich w portach lotniczych i innych środowiskach operacyjnych, wykorzystania psów do wykrywania materiałów wybuchowych, a także technik wykrywania pozostałości po materiałach wybuchowych i wystrzałach z broni palnej znajdujących się na paszportach; materiały te zostaną przekazane państwom członkowskim.

Grupa taka mogłaby skupić się najpierw na **zapewnianiu wsparcia** organom ścigania i właściwym służbom w państwach członkowskich i z czasem rozszerzać swoją działalność.

Konkretne działania:

- *zacieśnianie współpracy transgranicznej poprzez:*
  - *pełne wdrożenie planu działań operacyjnych dotyczących broni palnej;*
  - *rozszerzenie współpracy w celu zablokowania nielegalnych dostaw broni przez zwykły internet i ukrytą sieć;*
  - *ocenę możliwości wykorzystania systemu do wymiany informacji na temat wewnątrzunijnych przepływów broni palnej, przy uwzględnieniu odpowiednich systemów i mechanizmów informacyjnych, które już istnieją w UE;*
  - *zbadanie możliwości wprowadzenia zakazu płatności gotówkowych w przypadku transakcji sprzedaży lub nabycia broni palnej i amunicji przez osoby fizyczne;*
  - *wzmocnienie kontroli na granicach zewnętrznych poprzez wprowadzenie kontroli towarów w oparciu o analizę ryzyka i poprzez ustanowienie priorytetowego działania w zakresie kontroli celnej;*
- *skuteczniejsze śledzenie broni palnej dzięki opracowaniu podręcznika dotyczącego śledzenia lokalizacji i pochodzenia nielegalnej broni palnej w ramach Grupy Roboczej Europejskich Ekspertów ds. Broni Palnej;*
- *opracowanie wspólnego programu szkoleń dotyczących broni palnej i materiałów wybuchowych;*
- *opracowanie innowacyjnych systemów wykrywania zagrożeń;*
- *wspólne działania operacyjne z udziałem wszystkich właściwych organów ścigania.*

4. USPRAWNIENIE GROMADZENIA I WYMIANY INFORMACJI OPERACYJNYCH POPRZEZ OPTYMALNE WYKORZYSTANIE ISTNIEJĄCYCH NARZĘDZI

W **Europejskiej agendzie bezpieczeństwa** podkreślono pilną potrzebę **pełnego wykorzystania już istniejących instrumentów**, które UE oferuje państwom członkowskim, aby ułatwić **wymianę informacji** między krajowymi organami ścigania. Wypełnienie ostatnich poważnych luk może wymagać wprowadzenia dodatkowych unijnych narzędzi, przy czym **konieczne będzie zapewnienie faktycznej interoperacyjności istniejących systemów**.

Rozmaitość systemów wymiany informacji, które są wykorzystywane do różnorodnych celów przez poszczególne organy ścigania, ale wszystkie z nich są przydatne do celów zwalczania nielegalnego handlu bronią i materiałami wybuchowymi, wskazuje na potrzebę zwiększenia interoperacyjności technicznej. Komisja oceni, w jaki sposób najlepiej zapewnić faktyczną kompatybilność tych systemów.

W tym celu Komisja zwróci szczególną uwagę na potrzebę zacieśnienia współpracy służb policyjnych i celnych, uwzględniając przy tym system do wymiany informacji na temat wewnątrzunijnych przepływów broni palnej, który jest planowany zgodnie z projektem zmienionej dyrektywy o broni palnej przedstawionym w dniu 18 listopada 2015 r.

Zapewnienie interoperacyjności między iARMS, SIS II i UMF

Zgodnie z konkluzjami Rady z dnia 8 października 2015 r. Komisja wzywa państwa członkowskie do systematycznego umieszczania informacji o poszukiwanej broni palnej w systemie informacyjnym Schengen (SIS) i do zasilania większą ilością danych o broni palnej systemów informacyjnych Europolu (EIS) i Interpolu (iARMS), jeśli tylko państwa członkowskie posiadają takie dane.

Interoperacyjność **systemu informacyjnego Schengen** (SIS)[36] i systemu iARMS[37] stosowanego przez Interpol znacznie ułatwiłaby działania organów ścigania, zwiększając ich skuteczność.

Interoperacyjność systemów nabiera już kształtu dzięki ciągłej współpracy między Komisją a Interpolem. Interpol uaktualnił program „FIND", aby wyszukiwał także broń palną, i zwrócił się do państw członkowskich o uczestnictwo w **projekcie pilotażowym** planowanym na pierwsze półrocze 2016 r., który będzie dotyczyć równoczesnego przeszukiwania krajowych baz danych, SIS oraz iARMS. Docelowo możliwe będzie przeszukiwanie obu systemów według rodzaju broni palnej i porównywanie opisów marek broni palnej w formie tabelarycznej.

Komisja będzie kontynuować współpracę z **Europolem**[38]**, Interpolem i państwami członkowskimi**, aby zapewnić interoperacyjność obu systemów do lipca 2016 r. W tym celu Komisja wzywa **państwa członkowskie do wzięcia udziału w projekcie pilotażowym**.

Jednocześnie należy podkreślić, że korzystanie z systemu przez wszystkie krajowe organy ścigania oraz służby graniczne i celne (w granicach ich kompetencji) mogłoby znacznie zwiększyć skuteczność działań operacyjnych w terenie. Należy w dalszym ciągu wykorzystywać możliwość wprowadzania lub wyszukiwania danych jednocześnie w kilku bazach danych zawierających podobne informacje lub dane uzupełniające.

Usprawnienie wymiany informacji balistycznych

Większość broni palnej posiada własne niepowtarzalne cechy identyfikacyjne, tak że nawet jeśli sprawca nie pozostawił broni na miejscu przestępstwa, możliwe jest zrekonstruowanie jej najważniejszych cech na podstawie pocisku, charakteru ewentualnych ran i pozostałości po wystrzałach.

---

[36] SIS jest największą platformą wymiany danych o utraconej lub skradzionej broni palnej na obszarze UE i państw stowarzyszonych w ramach Schengen. W obecnej chwili do systemu SIS jest podłączonych 29 państw europejskich. Na dzień 31 grudnia 2014 r. w SIS było zarejestrowanych 457 059 powiadomień o broni palnej, przy czym w 2014 r. przeszukiwanie systemu umożliwiło jednoznaczną identyfikację broni jedynie w 180 przypadkach (spośród ogółem 128 598 trafień przy przeszukiwaniu powiadomień dotyczących wszystkich kategorii broni palnej). Ten bardzo niski odsetek wynika głównie z problemów z jakością danych, m.in. faktu, że wiele państw członkowskich nie rejestruje informacji o kalibrze broni i że numery seryjne broni palnej nie są niepowtarzalne.

[37] UE sfinansowała system Interpolu do zarządzania rejestrowaniem i śledzeniem nielegalnej broni (iARMS), ułatwia wymianę informacji i współpracę dochodzeniową między organami ścigania w odniesieniu do międzynarodowego przepływu nielegalnej broni palnej, a także legalnej broni palnej, którą wykorzystano do popełnienia przestępstwa. Baza iARMS Interpolu jest stopniowo podłączana w 190 państwach członkowskich Interpolu. Zawiera ona około 756 000 zapisów, których głównymi autorami są Australia i państwa Ameryki Łacińskiej. Jak dotąd tylko trzy procent informacji o broni palnej zarejestrowanych w systemie iARMS pochodzi z UE. http://www.interpol.int/Crime-areas/Firearms/INTERPOL-Illicit-Arms-Records-and-tracing-Management-System-iARMS

[38] Pokrewny projekt dotyczący uniwersalnego formatu wiadomości (ang. Universal Message Format/UMF – definiującego moduły, które można ze sobą zestawiać w celu skonfigurowania standardowych procesów wymiany danych umożliwiających połączenie rozproszonych systemów należących do organów ścigania) zostanie zsynchronizowany z projektem dotyczącym interoperacyjności systemów SIS oraz iARMS.

Nie powstał jeszcze ogólnounijny system analizy danych balistycznych ani centralne repozytorium danych, które zajmowałoby się gromadzeniem i porównywaniem tych analiz. Państwa członkowskie UE korzystają obecnie z dwóch różnych systemów[39]. W ramach 7. programu ramowego Komisja wspierała projekt (platforma „Odyseja"), który miał na celu rozwiązanie trudności związanych z analizą danych kryminalistycznych i balistycznych pochodzących z niekompatybilnych europejskich systemów balistycznych[40]. Na podstawie wyników projektu „Odyseja" Komisja będzie ułatwiać **wymianę informacji balistycznych przez specjalną platformę** z wykorzystaniem sieci informacji balistycznych i innych odpowiednich systemów używanych w państwach członkowskich.

Szerokie stosowanie iTrace

Społeczność międzynarodowa nie dysponuje obecnie konkretnymi informacjami o tym, kiedy, gdzie i w jaki sposób wyprodukowana legalnie broń konwencjonalna przepływa na czarny rynek i trafia w ręce uczestników konfliktów zbrojnych lub innych nieuprawnionych osób.

Zaradzić ma temu projekt „iTrace"[41] finansowany przez UE. W świetle jego pozytywnych wyników[42] UE wspiera drugą fazę iTrace, która obejmuje rozszerzenie badań terenowych i zakresu geograficznego programu. Jest jednak oczywiste, że postępy w realizacji tego projektu zależą od gotowości uczestniczących państw, w tym wszystkich państw członkowskich UE, do odpowiadania na wnioski o śledzenie broni i amunicji. Konieczne jest również, aby w przypadku wykrycia broni konwencjonalnej lub amunicji krajowy organ ścigania przeszukał pod jej kątem iTrace. W tym celu Komisja rozważy konieczność wprowadzenia wiążących przepisów w tej dziedzinie skierowanych do państw członkowskich UE.

Komisja będzie wspierać **ścisłą współpracę między Europolem, Interpolem, głównymi podmiotami iTrace i innymi właściwymi organami**, takimi jak organy celne i organy wydające pozwolenia na import i eksport broni palnej, aby zracjonalizować współpracę operacyjną, zapewnić optymalną identyfikowalność broni palnej i zapobiegać jej przepływowi na czarny rynek.

Opracowanie systemu analizy Europolu i zapewnienie pełnego wykorzystania punktu kontaktowego Europolu ds. broni palnej

---

39 Interpol administruje siecią informacji balistycznych (IBIN) dla państw dysponujących technologią IBIS (ang. Integrated Ballistics Identification Systems – zintegrowane systemy identyfikacji balistycznej). Członkami IBIN jest obecnie 19 krajów z całego świata, w tym 8 państw ze strefy Schengen. 42 innych państw korzysta z technologii IBIS, ale nie należy do IBIN (3 z nich to państwa członkowskie UE). Do chwili obecnej przeszukiwanie systemu pozwoliło uzyskać identyfikację broni w 36 przypadkach, przy czym większość z nich dotyczyła państw UE.

40 http://research.shu.ac.uk/aces/odyssey/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=56&Itemid=88

41 Decyzja Rady 2013/698/WPZiB: System iTrace służy do gromadzenia i przekazywania dokładnych informacji (które zostały sprawdzone z danymi terenowymi) dotyczących szlaków, którymi handlarze przemieszczają nielegalnie uzyskaną lub zakupioną broń konwencjonalną i amunicję. http://www.conflictarm.com/itrace/ Projekt iTrace ma również na celu przyczynienie się do wdrażania Traktatu o handlu bronią – pomaga władzom krajowym w wykrywaniu przypadków nielegalnego przechwytywania przerzucanej broni konwencjonalnej i w ocenie wniosków o zezwolenie na wywóz pod kątem ryzyka nielegalnego przejęcia broni. Badania terenowe przeprowadzone przez specjalistów z prywatnego przedsiębiorstwa „Conflict Armament Research (CAR) w 21 krajach (głównie w Afryce i na Bliskim Wschodzie) są włączane do publicznie dostępnej bazy danych służącej do śledzenia broni z nielegalnych źródeł.

42 Udokumentowano 130 000 pozycji: broń, amunicję i powiązane materiały; wysłano 213 wniosków iTrace do rządów państw (stan na lipiec 2015 r.).

W 2016 r. Europol ma wdrożyć nową **platformę systemu analizy Europolu (EAS)** – potężne narzędzie analityczne wspierające operacyjną i strategiczną analizę danych dostarczanych przez państwa członkowskie i strony trzecie. Ma ona stanowić jeden z głównych systemów przetwarzania informacji, jakimi dysponuje Europol. Komisja będzie dążyć do zapewnienia szybkiego i powszechnego wykorzystywania narzędzia poprzez udzielanie pomocy państwom członkowskim i wspieranie dodatkowych działań mających na celu rozszerzenie systematycznego monitorowania broni palnej. Komisja rozważy konieczność wprowadzenia wiążących przepisów w tym obszarze, aby zwiększyć zdolności analityczne Europolu, które służą organom ścigania wszystkich państw członkowskich.

Europol utworzył **punkt kontaktowy ds. broni palnej** na wniosek Rady z 2014 r. Jego zadaniem jest operacyjne i strategiczne wspieranie prowadzonych śledztw. Współpracuje z nim obecnie 21 państw członkowskich[43] i 6 partnerów niebędących państwami członkowskimi[44]. Od czasu swojego powstania punkt kontaktowy ds. broni palnej otrzymał 3 089 raportów dotyczących ok. 625 dochodzeń, w tym informacje na temat 35 000 sztuk broni palnej, 28 700 osób oraz niemal 3 216 podejrzanych przedsiębiorstw. W bieżącym roku do punktu kontaktowego ds. broni palnej wpłynęło 1 750 raportów. Komisja wzywa **wszystkie państwa członkowskie do aktywnego dzielenia się informacjami i do pełnego uczestnictwa w działaniach punktu kontaktowego ds. broni palnej**.

Maksymalne wykorzystanie europejskiego systemu informacji o bombach

W ramach unijnego planu działań w sprawie materiałów wybuchowych Komisja sfinansowała budowę **europejskiego systemu informacji o bombach (EBDS)**, którym zarządza obecnie Europol. EBDS łączy niemal wszystkie państwa członkowskie, a także Norwegię i Komisję, i może być wykorzystywany do wymiany danych technicznych dotyczących materiałów wybuchowych i materiałów CBRJ oraz wszelkich incydentów, tendencji i urządzeń.

Należy zapewnić **pełne możliwości podłączenia się do systemu** zainteresowanym użytkownikom w państwach członkowskich i dołożyć dodatkowych starań w celu zidentyfikowania wszystkich potencjalnych użytkowników oraz zapewnienia szkoleń użytkownikom systemu. Ponadto Komisja oceni wspólnie z Europolem, czy EBDS powinien obejmować także wczesne ostrzeżenia[45] i informacje służące do wykrywania zagrożeń oraz czy należy go połączyć z innymi wybranymi bazami danych w Europie. W celu uzupełnienia informacji wymienianych za pośrednictwem EBDS Komisja będzie proponować państwom członkowskim i Europolowi regularne briefingi (odbywające się w środowisku zapewniającym ochronę informacji niejawnych) służące wymianie fachowych ocen zagrożenia dotyczących materiałów wybuchowych.

[43] Z punktem kontaktowym współpracują: Belgia, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Republika Czeska, Dania, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Litwa, Luksemburg, Malta, Niderlandy, Polska, Portugalia, Rumunia, Republika Słowacka, Słowenia, Szwecja, Zjednoczone Królestwo.

[44] Eurojust, Interpol, Szwajcaria, Australia, amerykański Urząd ds. Wyrobów Alkoholowych i Tytoniowych, Broni palnej i Materiałów Wybuchowych oraz Albania.

[45] System wczesnego ostrzegania został opracowany w ramach Planu działań UE w sprawie materiałów wybuchowych przy współfinansowaniu z Komisji, nie udało się jednak połączyć za jego pomocą organów wszystkich państw członkowskich.

Konkretne działania:

- *ocena już istniejących systemów wymiany informacji, które pomagają zwalczać przemyt broni palnej i materiałów wybuchowych, pod kątem zapewnienia ich kompatybilności technicznej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby zacieśnienia współpracy służb policyjnych i celnych oraz nowego systemu planowanego w projekcie dyrektywy w sprawie broni palnej;*
- *zapewnienie faktycznej interoperacyjności między istniejącymi systemami informatycznymi, w tym systemu iARMS/SIS II w stosunku do UMF;*
- *należy rozszerzyć stosowanie iTrace, europejskiego systemu informacji o bombach (EBDS) i systemu analizy Europolu, zapewniając jednocześnie pełne wykorzystanie punktu kontaktowego Europolu ds. broni palnej;*
- *zwiększenie wymiany informacji balistycznych przez specjalną platformę.*

5. ZACIEŚNIENIE WSPÓŁPRACY Z PAŃSTWAMI TRZECIMI

Jak podkreślono we wspólnym komunikacie Komisji Europejskiej i Wysokiego Przedstawiciela Unii ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa w sprawie przeglądu europejskiej polityki sąsiedztwa[46] przyjętym w dniu 18 listopada 2015 r., UE wzmocni swoją współpracę z państwami sąsiedzkimi w wymiarze bezpieczeństwa, w tym w zakresie zwalczania nielegalnego handlu ludźmi, nielegalnego handlu bronią strzelecką i lekką oraz handlu narkotykami.

Kwestie nielegalnego handlu bronią palną i materiałami wybuchowymi oraz ich niezgodnego z prawem wykorzystywania powinny być systematycznie **włączane w dialogi na temat bezpieczeństwa** prowadzone z głównymi krajami partnerskimi i organizacjami. Dialogi te powinny również prowadzić, w stosownych przypadkach, do wspólnych planów działania dotyczących broni palnej, a w miarę możliwości także materiałów wybuchowych, w których będą uczestniczyć unijne agencje, takie jak Europol, Eurojust i CEPOL, oraz właściwe organizacje międzynarodowe, takie jak ONZ i Interpol. W niektórych przypadkach (takich jak konfiskata broni palnej i jej wycofywanie z użycia) możliwe byłoby udzielenie pomocy finansowej UE, na przykład w ramach Instrumentu na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju, innych unijnych programów pomocy lub z budżetu WPZiB.

Szkolenia i inne wspierające działania (w tym przekazywanie odpowiedniego sprzętu i narzędzi) mające na celu wzmocnienie zdolności krajów partnerskich i innych zainteresowanych krajów trzecich do zwalczania nielegalnego handlu bronią i materiałami wybuchowymi oraz ich niezgodnego z prawem wykorzystywania powinny, w stosownych przypadkach, być włączane w ramy programów współpracy na szczeblu globalnym, regionalnym lub dwustronnym.

[46] JOIN(2015) 50 final.

Wzmocnienie działań operacyjnych i rozszerzenie zakresu Planu działania UE–Europa Południowo-Wschodnia

UE i jej partnerzy z Europy Południowo-Wschodniej mają wspólny interes w zacieśnianiu współpracy w celu obrony przed wspólnymi zagrożeniami związanymi z nielegalnym handlem bronią i materiałami wybuchowymi o przeznaczeniu wojskowym[47].

Współpracę tę pogłębiono dzięki przyjęciu **Planu działania na lata 2015–2019 w sprawie nielegalnego handlu bronią palną między UE a regionem Europy Południowo-Wschodniej**[48].

Należy **niezwłocznie przyspieszyć** działania prowadzone w ramach planu działania, aby ograniczyć nielegalny przepływ broni palnej do UE. Europol powinien **przyspieszyć** wdrażanie **planu działań operacyjnych na 2016 r.** w ramach cyklu polityki, w szczególności poprzez organizowanie **wspólnych operacji na podstawie danych wywiadowczych** i **zacieśnienie współpracy między oficerami łącznikowymi** w regionie a **siecią ekspertów ds. broni palnej**.

Na początku 2016 r. Komisja zorganizuje drugą konferencję z partnerami z Bałkanów Zachodnich, aby **ocenić realizację planu działania** i omówić dalsze kroki, w tym propozycję włączenia w zakres obecnego planu działania nielegalnych materiałów wybuchowych.

Kraje Bałkanów Zachodnich wdrażają krajowe strategie przeciwdziałania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką oraz jej rozprzestrzenianiu się. Postępy poczynione w tym obszarze są również monitorowane w kontekście negocjacji akcesyjnych w ramach rozdziału 24 – Sprawiedliwość, wolność i bezpieczeństwo.

Na podstawie doświadczeń z realizacji podobnych inicjatyw[49] Komisja rozważy, wspólnie z głównymi partnerami, celowość wprowadzenia **programów odkupywania broni palnej** w tym regionie.

---

47 Od 2002 r. UE wspiera wysiłki mające na celu zmniejszenie zagrożenia spowodowanego gromadzeniem w Europie Południowo-Wschodniej dużych zapasów broni strzeleckiej i lekkiej oraz amunicji (http://www.seesac.org/news.php?id=495). UE finansowała w regionie Bałkanów Zachodnich szereg projektów mających zwiększyć bezpieczeństwo zarządzania tymi zapasami.

48 Regionalna sieć ekspertów ds. nielegalnego handlu bronią palną została utworzona w 2013 r. na podstawie uzgodnień, które zapadły podczas posiedzenia forum ministerialnego UE–Bałkany Zachodnie poświęconego wymiarowi sprawiedliwości i sprawom wewnętrznym w Tiranie w 2012 r. Powstanie regionalnej sieci ekspertów doprowadziło do przyjęcia planu działania, który został zatwierdzony w grudniu 2014 r. przez Radę i kraje partnerskie z Bałkanów Zachodnich podczas posiedzenia forum ministerialnego UE–Bałkany Zachodnie poświęconego wymiarowi sprawiedliwości i sprawom wewnętrznym w Belgradzie. Plan działania przewiduje następujące działania:

- usprawnienie wymiany informacji na szczeblu regionalnym i pomiędzy państwami członkowskimi (przy udziale Europolu), dotyczących produkcji i składowania broni palnej i amunicji oraz nielegalnego handlu bronią palną i amunicją, z myślą o opracowaniu skuteczniejszych modeli prowadzenia dochodzeń i działalności wywiadowczej;
- zacieśnienie współpracy operacyjnej organów ścigania na szczeblu regionalnym, pomiędzy państwami członkowskimi i z Europolem, w zakresie kontroli produkcji i składowania broni palnej i amunicji oraz nielegalnego handlu nią;
- usprawnienie gromadzenia i wymiany danych statystycznych dotyczących produkcji i składowania broni palnej i amunicji oraz nielegalnego handlu nią;
- wspieranie tworzenia sieci kontaktów na wszystkich poziomach, wymiana najlepszych praktyk i wspólne szkolenia ekspertów z regionu Bałkanów Zachodnich;
- zharmonizowanie ustawodawstw krajowych dotyczących broni palnej z normami unijnymi i międzynarodowymi.

49 Strategia UE w zakresie zwalczania nielegalnego gromadzenia broni strzeleckiej i lekkiej i amunicji do tych rodzajów broni oraz handlu nimi. Doc. 5319/06 PESC 31, 13 stycznia 2006 r.;
- decyzja Rady 2013/730/WPZiB;
- Program działania ONZ na rzecz zapobiegania nielegalnemu handlowi bronią strzelecką i lekką, zwalczania i eliminowania go we wszystkich aspektach. http://www.un.org/disarmament/content

Wzmocnienie współpracy z krajami Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej (MENA)

Obecna niestabilna sytuacja w regionie MENA, a w szczególności przedłużające się konflikty w Libii i Syrii, doprowadziła do gwałtownego wzrostu nielegalnego handlu bronią palną w tym regionie. Sytuacja ta wiąże się z poważnymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa UE w długim okresie i wymaga podjęcia pilnych kroków.

UE rozpoczęła już rozmowy w celu zbadania możliwości przyszłej współpracy z krajami MENA (wcześniej nawiązano wstępne kontakty, a w dniu 1 października 2015 r. odbyła się pierwsza konferencja na szczeblu technicznym z udziałem krajów MENA) i będzie dążyć do **zacieśnienia współpracy pomiędzy właściwymi organami ścigania w UE i w krajach MENA**, zapewnienia **pomocy w budowaniu zdolności** w ramach odpowiednich programów regionalnych lub bilateralnych[50] i planowania **działań operacyjnych** zgodnie ze wspólnie uzgodnionymi zasadami.

Takie podejście regionalne wymaga uzupełnienia na szczeblu dwustronnym poprzez systematyczne uwzględnianie kwestii związanych z bronią palną i materiałami wybuchowymi w dialogach politycznych prowadzonych z krajami MENA w ramach układów o stowarzyszeniu stanowiących podstawę europejskiej polityki sąsiedztwa i na forum odpowiednich podkomitetów ds. wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych oraz – w stosownych przypadkach – w szczegółowych dialogach poświęconych działaniom antyterrorystycznym (dialog taki rozpoczęto z Tunezją, wkrótce rozpoczną się dialogi z Libanem, Jordanią, Algierią i Marokiem).

Nielegalne rozprzestrzenianie się broni konwencjonalnej i handel nią na terenie **Libii** i z tego państwa destabilizują jeszcze bardziej niepewną sytuację w regionie, m.in. wskutek przedostawania się na czarny rynek improwizowanych urządzeń wybuchowych (IED)[51] i MANPAD[52]. Libijskie bojówki prawdopodobnie przechwyciły również broń chemiczną ze źle zabezpieczonych arsenałów, która może wpaść w ręce grup ekstremistów dokonujących aktów przemocy lub terrorystów.

Gdy tylko utworzony zostanie rząd jedności narodowej, UE zaoferuje władzom libijskim – w pilnym trybie i w koordynacji z innymi partnerami międzynarodowymi – programy rozwoju zdolności antyterrorystycznych. Istotnym elementem tego pakietu będzie zwalczanie nielegalnego handlu bronią palną i nielegalnego wykorzystywania materiałów wybuchowych.

Zacieśnienie współpracy z Ukrainą

Zacieśnienie współpracy w walce ze wspólnymi zagrożeniami wynikającymi z nielegalnego handlu i wykorzystywania broni palnej i materiałów wybuchowych leży w interesie zarówno UE, jak i **Ukrainy**. UE mogłaby jednocześnie zwiększyć swoją pomoc na cele reformy cywilnego sektora bezpieczeństwa na Ukrainie, w tym w obszarze objętym niniejszym komunikatem.

---

50 Takich jak Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI) i Instrument na rzecz przyczyniania się do Stabilności i Pokoju, jak to ma już miejsce w przypadku nowego programu finansowanego z ENI „Euromed Police IV", który wkrótce zostanie uruchomiony.

51 Broń z Libii trafiła m.in. do Czadu, Egiptu, Strefy Gazy, Mali, Nigru i Tunezji.

52 Przenośne przeciwlotnicze zestawy rakietowe.

Zacieśnienie współpracy z Turcją

Obecny dialog UE–Turcja w sprawie zwalczania terroryzmu należy rozszerzyć o kwestie nielegalnego handlu i wykorzystywania broni palnej i materiałów wybuchowych.

Zacieśnienie współpracy z innymi podmiotami regionalnymi i międzynarodowymi organizacjami

Działalność grup terrorystycznych i przestępczych dodatkowo pogarsza niestabilną sytuację w zakresie bezpieczeństwa, która panuje w **Libii**; destabilizujące skutki są odczuwalne także w Sahelu (np. w Mali) i zmniejszają bezpieczeństwo w regionie Jeziora Czad (zwłaszcza w Nigerii). Komisja, działając w koordynacji z ESDZ, będzie zapewniać odpowiednią pomoc w zwalczaniu tych grup w ramach mechanizmów wsparcia bezpieczeństwa; w tym celu może wykorzystać m.in. nowo powołany kryzysowy fundusz powierniczy UE na rzecz stabilności oraz eliminowania przyczyn migracji nieuregulowanej i wysiedleń w Afryce.

Komisja będzie pomagać krajom Ligi Państw Arabskich (LPA)[53] w utworzeniu skomputeryzowanego systemu kontroli przerzutów broni i uzbrojenia oraz zbada możliwości współpracy między punktami kontaktowymi LPA ds. broni strzeleckiej i lekkiej a analogicznymi strukturami UE.

Opierając się na swoich dotychczasowych wysiłkach mających na celu wdrożenie unijnej strategii z 2005 r. dotyczącej broni strzeleckiej i lekkiej[54] oraz europejskiej strategii bezpieczeństwa[55], UE będzie w dalszym ciągu działać na rzecz ratyfikacji, transpozycji i wykonania właściwych konwencji międzynarodowych, takich jak Traktat o handlu bronią, i protokołu o handlu bronią do konwencji ONZ przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej. W tym celu wykorzystywane będą również sieci współpracy regionalnej w zakresie CBRJ, które ustanowiono w ośmiu regionach w ramach unijnej inicjatywy na rzecz zmniejszania ryzyka związanego z CBRJ.

Konkretne działania:

- *wzmocnienie działań operacyjnych i rozszerzenie zakresu Planu działania UE–Europa Południowo-Wschodnia;*
- *zacieśnienie współpracy z krajami Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej (region MENA)*
- *zacieśnienie współpracy z Ukrainą i Turcją;*
- *zacieśnienie współpracy z innymi zainteresowanymi państwami trzecimi, podmiotami regionalnymi i organizacjami międzynarodowymi.*

WNIOSKI

Komisja wzywa państwa członkowskie i wszystkie pozostałe zainteresowane strony do podjęcia wszelkich koniecznych kroków, aby zapewnić szybkie wprowadzenie w życie tego planu działania. Komisja złoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie na temat

[53] LPA jest organizacją regionalną skupiającą kraje arabskie położone w Afryce Północnej, w Rogu Afryki i na Półwyspie Arabskim.

[54] http://eeas.europa.eu/non-proliferation-and-disarmament/conventional_weapons/salw/index_en.htm

[55] http://www.eeas.europa.eu/csdp/about-csdp/european-security-strategy/

wykonania niniejszego planu działania w ramach przedstawianych co pół roku raportów z wdrażania Europejskiej agendy bezpieczeństwa.